

основний понятійно-категоріальний апарат юриспруденції. Натомість сама назва «Антропоцентрична теорія права» говорить про те, що автор цілком вдало закладає в основу теорії права не державоцентристський, а людиноцентристський підхід, вказує на перспективний напрям її розвитку. Однак, на наш погляд, права людини не можна ідеалізувати, зважаючи на те, що сьогодні дедалі більше авторів, які висвітлюють іншу «сторону медалі» прав людини. Серед таких можна назвати італійського вченого Алена де Бенуа, який докладно про це розписує у своїй книзі «Ідеологія прав людини».

На наше глибоке переконання, а також зважаючи на виклики сучасного світу, теорія держави і права повинна викладатись крізь призму духовно-культурних цінностей. У ній має бути закладена (відображена) глибинна духовна сутність права та держави. Основна увага повинна зосереджуватись не на букві закону, а на його духу. Звідси також необхідно переосмислити викладання всіх галузевих навчальних дисциплін. Найбільш яскравою постаттю такого підходу для нас є І. О. Ільїн, який у своїх працях намагався виявити духовну сутність права.

І насамкінець, для того, щоб приєднатись до плеяди вчених, які нам імпонують ми проаналізували велику кількість визначень теорії держави і права як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Так, найбільш повним, простим, доступним та поширеним є поняття теорії держави і права, яке дає київський автор, теоретик права К. Г. Волинка. Теорія держави і права – це система узагальнених знань про основні, загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права, їх сутність та соціальне призначення. Заслугує також на увагу поняття ТДП яке запропонував запорізький автор В. М. Кириченко теорія держави і права – це юридична наука, що вивчає державу і право, державно-правові явища в їх взаємозв'язку та взаємодії, система знань про найбільш загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права.

Таким чином, ми приходимо до висновку, що теорія держави і права – це фундаментальна юридична наука та навчальна дисципліна людиноцентристського спрямування, яка виробляє понятійно-категоріальний апарат на основі узагальнених знань про сутнісні властивості держави і права, оволодівши якими можна правильно застосувати правовий закон на практиці.

Одержано 17.04.2018

УДК [340:321.01](277)

Юрій Андрійович БІРІН,
курсант групи Ф4-101 ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права
факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Лазарев В. В.*

ПРАВОВА ДЕРЖАВА: ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ, ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

У сучасному глобалізованому світі концепція правової держави, визнана зараз ідеальною моделлю належного політичного устрою. Ця модель слугує певним узагальненням різних традицій, що історично склалися у суспільстві. Проводячи аналіз зазначеної моделі, слід зазначити, що правова держава є альтернативою авторитаризму, тоталітаризму і анархії. Правова держава передбачає поступову демократизацію суспільства, встановлення правових основ побудови державності, дотримання правопорядку і принципу законності.

Охарактеризувати правову можна як таку державу, в якій визнається пріоритет прав людини перед правами будь-якої спільноти, прав народу перед правами держави, де визначальним пунктом громадського регулювання є інтереси особистості, ці інтереси та гідність людей визнаються як беззаперечні цінності, коли авторитет сили чи майна витісняються авторитетом людяності, освіченості, компетентності (що не можна сказати про не правову державу, де такими цінностями вважаються ідеологічні настанови, політична доцільність або економічна вигода). Сутність правової держави полягає ще й у дотриманні закону тими, хто перебуває при владі, у взаємній відповідальності держави та громадян один перед одним. Це означає, по-перше, визнання громадянами авторитету права, закону, законотворчості, згоду й готовність людей жити і чинити так, щоб не уразити інтереси інших.

Формування правової держави є вкрай складним, багатоплановим процесом, що передбачає не лише формування структур влади, які здатні забезпечити дотримання законності та прав громадян, але й наявність широкого спектра політичних партій і рухів, соціальних груп і прошарків зі своїми специфічними інтересами, особливою правовою, політичною, соціальною, економічною поведінкою. Водночас побудова правової держави передбачає, наявність високого рівня правосвідомості населення. Тому основною передумовою для належної реалізації є саме високий рівень правосвідомості і громадян, і представників державної влади.

За часи незалежності наша країна зробила суттєві кроки стосовно становлення України як правової держави. Зокрема, слід зазначити, що найважливішим із зробленого в Україні у формуванні правової держави є конституційне закріплення її основ – принципів верховенства правового закону (права) і поділу влади, прав і свобод людини (ст. 1, 8, 6). Важливим є створення механізму правового захисту конституційних прав і свобод, в тому числі і від зазіхань на них з боку держави. Необхідною є і повна перебудова діяльності правоохоронних органів (поліції, прокуратури, суду). У правовій державі вони покликані стояти на захисті прав і свобод людини (в тому числі і від посягань на них з боку держави), а не бути знаряддям примусу і покарання щодо громадян. Таким чином, ми можемо стверджувати, що у нашій країні поступово запроваджуються передові світові новачки стосовно забезпечення прав і свобод людини, продовжується становлення країни як правової держави.

Одержано 17.04.2018

